

Skarpskytning.

Fra Flatset foregår skarpskytning onsdag den 5. april fra kl. 13 til kl. 19.

Under skytningen må følgende steder evakueres:

Av Hadseløya: gårdene Flatset—Dragnes.

Av Langøya: gårdene Fleines—Vik

samt Skjervøyene. — Derhos er det forbudt å ferdes på sjøen i sektoren Dragnes—Vik.

LENSMANNEN I HADSEL.

(Vesteraalens Avis april 1944)

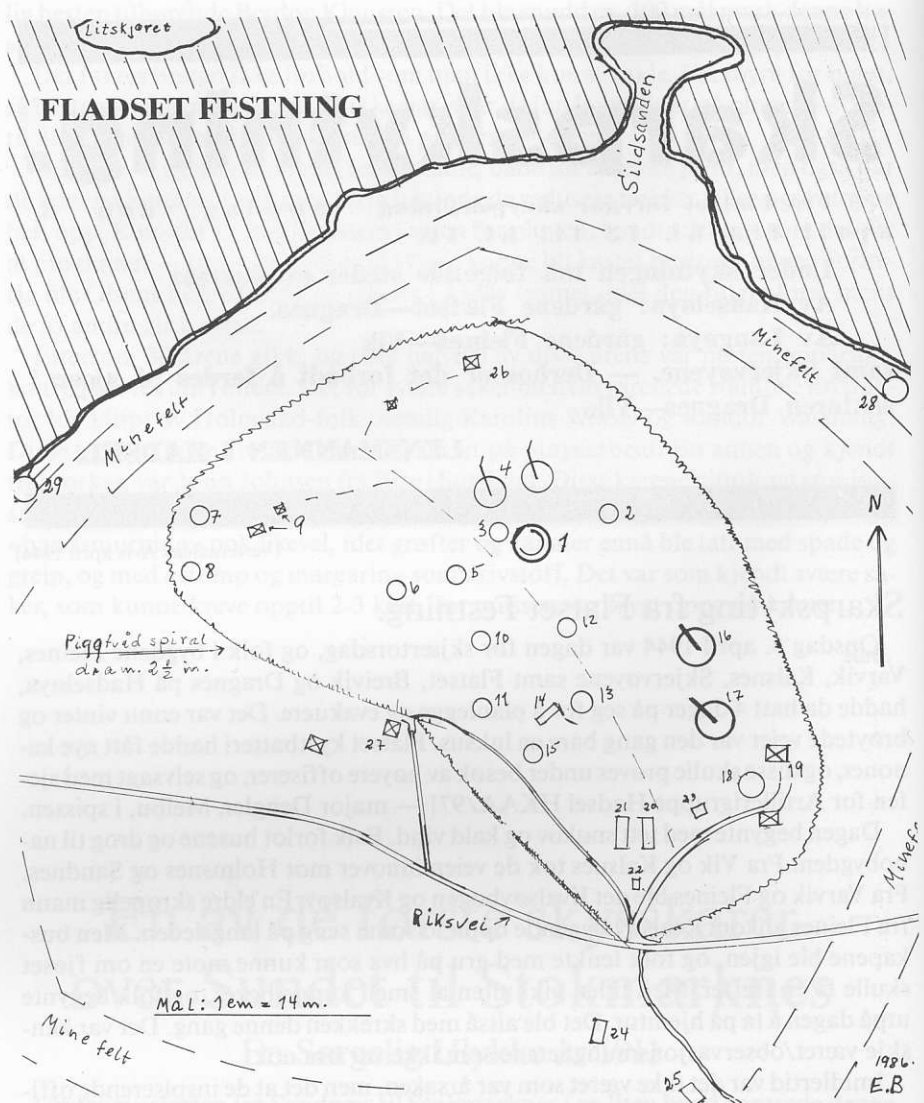
Skarpskyting fra Flatset Festning.

Onsdag 5. april 1944 var dagen før skjærtorsdag, og folk i bygdene Fleines, Varvik, Kalsnes, Skjervøyene samt Flatset, Breivik og Dragnes på Hadseløya, hadde da hatt 4 dager på seg for å planlegge og evakuere. Det var ennå vinter og brøytete veier var den gang bare en luksus. Flatset kystbatteri hadde fått nye kanoner, og disse skulle prøves under besøk av høyere offiserer, og selvsagt med sjefen for Artillerigruppe Hadsel HKAA/971 — major Dengler, Melbu, i spissen.

Dagen begynte med tett snøkov og kald vind. Folk forlot husene og drog til nabobygden. Fra Vik og Kalsnes tok de veien innover mot Holmsnes og Sandnes. Fra Varvik og Fleines ble det Kvalsøybøgen og Kvalsøy. En eldre skrøpelig mann fra Fleines ankom Kvalsøy liggende oppreid som i seng på langsleden. Men buskapene ble igjen, og folk tenkte med gru på hva som kunne møte en om fjøset skulle få en treffer. Men tiden gikk uten at smell kunne høres, og folk begynte utpå dagen å ta på hjemtur. Det ble altså med skrekken denne gang. Det var kanskje været/observasjonsmulighetene som ikke var bra nok.

Imidlertid var det ikke været som var årsaken, men det at de inspisierende offiserer var blitt forsinket, en sak som lett kunne ha fått skjebnesvangre følger, iallefall for Langøyfolket.

For nemlig, ca. 3 uker senere begynte en kraftig kanonade fra Flatset mot Langøya (Kalsnes og Vik) såvidt intens at det hørtes som om det lå ett skudd i luften konstant, og ingen forvarsel var gitt denne gangen. De høye herrer var bare kommet, og skytingen tok til. Det kunne se ut som at hensikten var å holde skuddlinja siderettet av br. nr. 2 på Kalsnes, den eneste parsell som ikke har bebyggelse, og som danner en glenne på ca. 70 meter fra ungdomslokalet og øst mot Viks gårdskille. Men spredningen på høyden var kolossal, fra granater som gikk i sjøen ca.

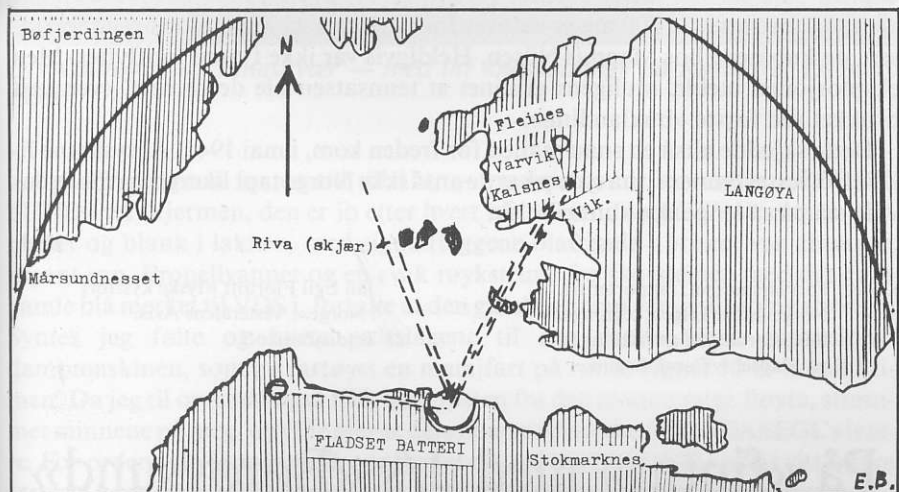

1. Hovedbunkers. Kontroll- ildledertårn. 2. Mitraliøse-reir. 3. Amunisjonsbunkers. 3. De første storkanoner. Demont. 1944. 5. Panservernskyts. 6. Luftvernkanon. 7. Panservernkanon. 8. Mitraliøse. 9. Fraflyttet gård, tilh. Jens Pedersen. Bruktes som tysk lasarett. 10.11. Stor amunisjonsbunkers. 12. Panservernkanon. 13. Luftskyts. 14. Brakke for kanonbetjening. 15. Mitraliøse. 16.17. De nye storrørene 10,5 cm. Mont. 1944. 18. Amunisjons-magasin for storkanonene. 19. Evakuert boplass/gård, eier Per Bruun. Beboddes av tyske mannskaper. 20. Telegraf/radiooperatør. 21. Spisemesse og festsal. 22. Vaktstue. 23. Tysk betj.bolig. 24. Brakke for norske arbeidere. 25. Brakke for norske piker på kjøkkenet. 26. Eva-

kuert gård tilh. Einar Pedersen. 27. Fredrik Bruuns gård. 28.29. Lyskastere m/aggreat, reflektor ca. 1,10 m. Sto utafør kartrammen.

Den siste forsterkning og modernisering av festningen FLATSET, var ferdig våren 1944. Det var utstyr som ble flyttet fra Stamsund, og derfra kom også en god del av betjeningen — også norske. Og prøveskytingen i april -44, kom helt uventet og temmelig dramatisk på Langøyfolket.

300 meter fra land, til treff oppimot toppen på Vetheia. Dette gjorde uhyggen under «kampen» ennu større. En kunne også se munningsflammene fra kanonene på Flatset, og så kom plystringen fra granatene, og så eksplosjonen i terrenget så jord, stein og splinter stod høyt. Men ingen visste selvsagt hvor neste hyling kunne ende, så folk fikk virkelig føle opplevelsen av å være under dekkende ild. Flere ringte til lensmannen og kommandanten på Flatset under bataljen, for å få skytingen stoppet. Til slutt stilnet den av. Folk kom ut av kjellerne temmelig blek i hamleten. Og etter at «munn og mæle» igjen begynte å fungere, var det ikke fritt for at «Grønnåmen» i Norge — og spesielt på Flatset, fikk nye og inderlige besvergelses på sitt rulleblad. Men ingen fysisk skade ble notert. Det nærmeste treff var på gårdsnr. 2, Kalsnes «Bakken», og ca. 30 meter fra ungdomshuset. Ved fjæra, ca. 70 meter lenger ned stod eieren av parsell nr. 2 og renset flomålet da eksplosjonen kom, og jord og splinter summet i luften. Han ble da liggende flat mel-

Skisse over planlagt skarpskyting onsdag 5. april 1944. Ut fra dette ble evakueringsordre til gårdene sendt. Imidlertid ble det ingen aktivitet denne dagen, — men ca. 2 uker senere braket det løs, og uten forhåndsvarsel. Omtrent samme «binker» ble brukt på en tilsvarende kanonade året etter — i april -45. Denne gangen også uten beskjed.

Den 180° cirkelen er yttergrensen for Fladset-kanonenes «revir». Radien er skuddvidden — 11000 meter, og som viser seg å dekke Vesterålsfjorden, helt til Mårsundnesset.

lom tangbrua og en stor stein inntil skytingen stillnet, og han kunne ta på hjemtur.

Skjervøyene fikk også sitt, — det var «Riven», et langstrakt overvannsskjær vest om øyene som sannsynligvis var målet, men spredningen der var også stor, så et stort felt av området helt til Harparen hadde nedslag. Også enkelte av knausene på øya ble varmet i toppene. Og under dette ble også Ellingsens lysverk — et «Nife» vindmølle-anlegg beskadiget.

Hvorvidt skuddlinjen fra Fladset og vestover mot Dragnes ble benyttet denne dagen var vanskelig å få klarlagt, men det var i årenes løp flere evakueringer med påfølgende skyting. Målet, eller blinken om en vil — i Ytterfjellet var «Klubben».

Temmelig nøyaktig ett år etter, først i april 1945, ca. en måned før fredsslutningen, kom en tilsvarende skyting mot Langøya, og slett ikke mindre dramatisk, umeldt som den var. Prosjektilbanen lå som sist over de østligste gårdene på Kalsnes, og de vestre gårdene i Vik. Folk sprang, smått og stort, ut av husene, og enkelte også med huskatta i forkle — og videre uten å ane hvilken retning som var tryggest. Men i kjelleren på br. nr. 10 hos Ingdon Kristensen var det folksomt. De fleste granatene hadde bra høyde over husene, og de eksploderte i fjellet. Men ett skudd gikk lavt og sneiet såvidt over huset til Jentoft Larsen (br. nr. 14) og tok bakken bare ca. 100 meter ovenfor på «Islandshaugen», men bare som rikko-sjett, og fortsatte ca. 200 meter østover for til slutt å gå gjennom sommerfjosen, og kubåsene hos Magnus Nilsen. Heldigvis var ikke fjøsen innflyttet. Men eksplosjonen uteble, muligens grunnet at tennsatsen ble deformert, eventuelt brukket ved første «buklanding».

Dette skjedde altså en snau måned før freden kom, i mai 1945. At tyskerne likevel «kvasset tenner», må tyde på at de anså ikke Norge tapt likevel, og muligens ville stå på så lenge det kunne holde.

Red.

Kilder: Forsvarsmuseet, rapporter fra Norge under krigen, tegninger. Rekonstruksjon av festningen på Fladset v/Georg Bruun.

Jan Egil Fjørtoft «Tyske kystfort i Norge», Vesterålens Avis. Tradisjonsstoff.

På «fintur» med d/s «Børøysund»

Av BJARNE JOHNSEN

Hvis en kunne få tidens paternosterverk til å rotere motsatt vei for en tid, så kunne mangt og meget dukke opp fra erindringens tåkehav. — Hendelser, både viktige og mindre viktige, kunne stå klart fram på vår indre dataskjerm, for å holde oss til dagens terminologi. Heldigvis — får vi si, så mener vi at tiden ikke lar seg skru tilbake, og hendelser på godt og vondt blir fjerne og diffuse — konturene mykere.